

THERE IS NO ALTERNATIVE

11 mars - 16 maj på Konsthall C och Rumänska kulturinstitutet

Medverkande: Petra Bauer, Pablo Bronstein, Melanie Gilligan, Anja Kirschner & David Panos, Ciprian Mureşan, Olivia Plender, Katya Sander, Michael Stevenson, Mona Vatamanu & Florin Tudor och Unnar Örn.

På 80-talet gjorde Margaret Thatcher sitt legendariska uttalande *There is no alternative* (förkortat TINA), vilket ofta kopplas samman med ett annat oförglömligt påstående från hennes tid som premiärminister, nämligen *There is no such thing as society. There are individual men and women, and there are families*. Efter de kommunistiska regimernas fall har TINA blivit en slogan för en global marknadskapitalism förenad med en återuppväckt tro på individualism som den enda ekonomiska och politiska vägen. Projektet *There Is No Alternative* utmanar den tydligt hegemoniska meningen i Thatchers påstående, och undersöker den motsägelsefulla relationen mellan kapitalism och idén om frihet ur ett historiskt perspektiv.

I performance, video, text och teckning utforskar konstnärerna hur finansmarknadens allt större inflytande på den globala ekonomin, och hur de bilder och föreställningar som uppkommer ur denna process, förändrar vår värld. Alltifrån hur vi ser på sociala relationer till hur vi producerar kultur och förstår vår historia. Genom fiktion och iscensättning undersöks det spekulativa i dagens finansväsen. Hur det influerar och influeras genom olika slags representationer.

Under den tidiga modernismen växte en ny form av individualism fram inom kulturens sfär, med en utveckling mot allt mer realism inom porträtt och skulptur. På samma sätt som den nyimperialistiska kulturen under industrialismen på 1800-talet använde romanen som form för ett historieberättande som betonade de individuella insatserna. Vid sidan av konkreta ekonomiska vinster fick det också inflytande på det dagliga livet. Den fria marknadskapitalismens framgångar under de senaste tjugo åren har därför också utan tvekan påverkat olika framställningssätt.

Future historians may well look upon the years 1978-80 as a revolutionary turning point in the world's social and economic history, hävdar antropologen David Harvy i sin inledning till boken *A Brief History of Neo-Liberalism*. Han grundar sitt påstående på följande kronologi; Deng Xiaping tar de första stegen mot en liberalisering av Kinas kommuniststyrda ekonomi 1978, Paul Volcker tar över ordförandeskapet av USA:s centralbank och Margaret Thatcher väljs till Storbritanniens premiärminister 1979, vilket följs av att Ronald Reagan blir president i USA 1980.

Under den här korta 2-årsperioden får nyliberalismen, som tidigare varit en marginaliserad lära (känd under 1800-talet som *laissez-faire*) en central position. Hädanefter, enligt Thatcher och Reagan, blir statens uppgift begränsad till att skydda privat egendom, den fria marknaden och fri handel, och att inleda en ny epok för individualismen. Milton Friedmans idéer ersätter Keynes ekonomiska teorier som under 1900-talet hade möjliggjort en kompromiss mellan kapitalism och kommunism genom socialdemokratien i västvärlden. Följt av Sovjetunionens kollaps under 1980-talet - vilken är väl beskriven av Harvey och andra - hade anhängare av den fria marknadskapitalismen anledning att fira då budskapet i Thatchers "There is no alternative" tycktes ha slagit in.

Finanskapitalets allt större roll i den globala ekonomin under det senaste decenniet har, tillsammans med avregleringen av finansmarknaden, återigen lett till en ökad betydelse för finansindustrin. Idag är alltmer kapital i omlopp genom immateriella företag med kopplingar till hemliga skatteparadis i utlandet. Nya innovationer inom derivatmarknaden är till synes skilda från bakomliggande tillgångar – t ex uppkom paketering och återförsäljning av krediter ur den amerikanska bubblan på bolänemarknaden, speciellt subprime-marknaden (som ofta anses som orsaken till den nuvarande finanskrisen). Därför har finansdistrikt, såsom Londons finans- och bankcentrum, blivit alltmer svårdefinierade platser som handlar med fiktiva värden. Parallellt med denna utveckling har finansekonomi som akademisk disciplin fått ett uppsving sedan 1950- och 60-talet, där man har övergått till användandet av matematiska modeller som verktyg för att analysera en alltmer komplex marknad.

Milton Friedman erkände själv att de här modellerna var fiktioner, och hävdar i sin inflytelserika essä *The Methodology of Positive Economics* från 1953 att det är ett misstag att bedöma teorier på empiriska grundval:

Truly important and significant hypothesis will be found to have 'assumptions' that are wildly inaccurate descriptive representations of reality... A hypothesis is important if it 'explains' much by little... if it abstracts the common and crucial elements from the mass of complex and

detailed circumstances... and permits valid predictions on the basis of them alone. To be important, therefore, a hypothesis must be descriptively false in its assumptions.

Medan Friedmans efterföljare hävdar att dessa "falsa" framställningar frambringar riktiga profetior om marknaden, har andra argumenterat, såsom sociologen Donald MacKenzie i sin bok *An Engine not a Camera: How Financial Models Shape Markets* (2008), att genom att ingå i moderna marknadens infrastruktur, är finansteorin (på samma sätt som Thatchers TINA-slogan) performativ – med potential att ändra ekonomiska processer för att bättre stämma överens med de matematiska modellerna.

Med hemort i Tyskland, Island, Rumänien, Storbritannien och Sverige undersöker de medverkande konstnärerna i *There Is No Alternative* effekterna av utvecklingen från olika utgångspunkter. I Stockholm kommer utställningen att äga rum på Konsthall C och Rumänska kulturinstitutet. Institutioner som erbjuder två radikalt olika historiska perspektiv att analysera de ekonomiska och sociala förändringarna som projektet tar upp. Sedan 50-talet är Sverige internationellt sett en symbol för "den socialdemokratiska staten", trots att välfärden nu avvecklas i Sverige på samma sätt som i resten av Västeuropa. Parallellt, har Rumänien, som en tidigare kommunistisk stat, genomgått ett mer våldsamt brott med tidigare ekonomiska och politiska system och omstruktureras nu efter mer nyliberala riktlinjer.

There Is No Alternative är ett projekt som initierats av konstnären Olivia Plender, där utställningen i sig ses som en form av research. Efter att ha börjat som en vandringsutställning (vilken först öppnade på The Drawing Room, London) innehåller projektet också samtal och framträdanden. Det kommer att bli en del av en publikation (med Kim Einarsson som medredaktör). Då största delen av researchen inför det ursprungliga projektet föregick finanskrisen (den första utställningen öppnade i samband med kollapsen av det globala finanssystemet i oktober 2008), kommer projektet ständigt att utvecklas och reagerar på den politiska och ekonomiska omvärlden. Därför förändrar sig projektet i takt med att det når nya platser och får nya medverkande.

Text av Olivia Plender, februari 2010.
Översättning: Kim Einarsson

Om verken i utställningen på Konsthall C och Rumänska kulturinstitutet

Petra Bauer (Stockholm)

Petra Bauer framför den senaste versionen av sitt performance *Swedish Stories – Part Three: How Can I Resist the Neo-Liberal Development?* (2009). *Swedish Stories* är en serie föreläsningar genom vilka Bauer undersöker det svenska samhället ur ett personligt perspektiv. I den här delen, kommer hon att reflektera kring vad *Reality-TV* har för inflytande och demonstrera hur de hänger ihop med den senaste politiska utveckling och nedmonteringen av välfärdsstaten som modell. Med hjälp av program som svenska *Idol* och det amerikanska *Extreme Home Make Over*, utforskar Bauer idén om hur dessa program representerar en sorts "medborgarträning"; där medborgaren övas i att utveckla de egenskaper som behövs i ett nyliberalt samhälle. Programmen följer en logik som uppmuntrar de medverkande att "sälja sig själva" genom att blotta sina känslor och personliga liv, vilket Bauer illustrerar i sitt framträdande med exempel ur hennes eget liv. Samtidigt lär hon sig att tävla, att vara flexibel och att marknadsföra sig själv för att klara av att leva i ett samhälle där värdet av självförverkligande och engagemang i det privata värderas högt.

Performance *Swedish Stories – Part Three: How Can I Resist the Neo-Liberal Development?*
Lördagen 10 april, kl 15:00 på Konsthall C.

Pablo Bronstein (London)

På Rumänska kulturinstitutet visar Pablo Bronstein affischer från sin bok *A Guide to Postmodern Architecture in London* där han kartlägger framväxten av PoMo som arkitekturstil i huvudstaden under Thatchers tid. Affischerna dokumenterar hur postmodernistisk arkitektur har använts för att manipulera känslan av skala och historia, genom att i 80-talets London återinföra arkitektoniska konventioner som *fasaden* och *piazzan*. Den förklädda privata egendomen står i centrum - med utseendet av "det offentliga" och "det medborgerliga", utstrålade bankväsendets arv och värdighet, samtidigt som jagad av rädslan för ekonomiska kriser.

Melanie Gilligan (London)

På Konsthall C visar Melanie Gilligan *SELF-CAPITAL* (2009) - de tre första delarna i en tv-serieliknande video där samtida kapitalism representeras av en person som går i psykologisk behandling. Efter det traumat som chockade det globala ekonomiska systemet, går kapitalets djupaste problem igenom för att kunna rehabiliteras och återgå till tidigare fungerande tillstånd. Under hypnos utsätts patienten för en serie kroppsövningar och tekniker för att kunna komma förbi medvetande och vilja. Terapeuten föredrar att tala till kroppen – hennes motto är "säg det inte, visa det". Trots antaganden om större mångfald och uppdelning av samhället och dess invånare blir vi alltmer en likriktad massa i kapitalismen. En händelse

som den aktuella finanskrisen som har lett till härdsmälta i den globala ekonomin – där stora befolkningsgrupper har mött ödesdigra öden – påminner om oss detta faktum. *SELF-CAPITAL* kombinerar två motsatta sidor: det kapitalistiska systemet vars hälsotillstånd är i gungning förenas med det individuella, biopolitiska subjektet där marknadens imperativ finns inskrivna i kroppen. På ett absurt sätt, trycks de båda in i en och samma karaktär, i patienten *Kapitalet* som här går i terapi. Producerat av Franco Soffiantino Gallery.

Anja Kirschner och David Panos (London)

Anja Kirschner och David Panos senast film *The Last Days of Jack Sheppard* (2009) är baserad på de påstådda fängelsemötena mellan den brittiska 1700-talsbrottslingen Jack Sheppard och författaren Daniel Defoe, som spökskrev Sheppards "självbiografi". Filmen utspelar sig i kölvattnet av det vansinniga spekulerande som ledde till 1720 års "Söderhavsbubbla" (*South Sea Bubble*) – Storbritanniens första dokumenterade finanskris som ruinerade landet och förstörde livet för tusentals människor i samtliga samhällsskikt. Med detta som bakgrund, blev Jack Sheppard - snickarlärningen som blev inbrottsstjuv – en legendarisk folkhjälte. Genom att ha lyckats fly i fyra av fem försök att fångsla honom, blev han till slut dömd till hängning i Tyburn i London. *The Last Days of Jack Sheppard* är ett kritiskt kostymdrama bestående av ett lapptäcke av historiska, litterära och folkliga källor. Filmens fragmentariska berättarstruktur utforskar kopplingar mellan representation, spekulering och de fin- och populärkulturella diskussioner som uppstod under 1700-talet och fortfarande har relevans idag. Filmen visas på Konsthall C.

Ciprian Muresan (Cluj)

Det genomgående temat i Muresans arbeten är sammankopplingar mellan sociala beteenden, kulturell likformighet och historiska erfarenheter. Genom att byta ut roller och förändra sammanhang för de verk, gester och händelser som han refererar till, presenterar Muresan missanpassning och missförstånd som permanenta känslor i livet i en postglobal värld. Flera arbeten berör rumänsk historia och kultur, och visar karakteristiska ögonblick i mötet mellan minnet av en nyligen omkullkastad kommunistisk utopi och en ny verklighet av global kapitalism. Detta berättas ofta genom barn som blir hjältar i hans videoverk, men även i *Pioneers* som är en serie teckningar från 2008 som han visar i utställningen. Ritade i den realistiska och akademiska stil som dominerade under den kommunistiska Sovjettiden, föreställer bilderna medlemmar i den kommunistiska ungdomsrörelsen som här hamnat på glid i dagens splittrade rumänska samhälle. *Pioneers* visas på Rumänska kulturinstitutet. Muresans andra verk i utställningen, *Communism Never Happened* (2006) som visas på Konsthall C kommenterar också övergången från kommunistisk regim till nyliberalt system, men också viljan till politisk historierevisionism hos dem båda.

Unnar Örn (Atlanta/Reykjavik)

På Konsthall C visar Unnar Örn *Capital Drive* (2004-), ett verk i två delar som använder sig av ett formspråk som härmar företagsvärldens visuella uttryck: en video som ser ut som en *PowerPoint*-presentation och en serie affischer som är gjorda i *Office*-programmet *Excel*. Som titeln anspelar på handlar verken om framställningar av kapitalismens skenbara rörelse framåt. Baserat på arkivbilder och språk hämtade från reklamroschyrer producerade av Sveriges riksbank, liksom banker på Island och USA från 1930-talet fram till 1970-talet, undersöker Örn hur dessa institutioner väljer att beskriva sina verksamheter och framställa sin egen historia. Texterna uttrycker en tilltro till finanssystemet och en nästan utopiska tro på den nya it-tekniken (som sedan skulle revolutionera finansteorin genom att erbjuda möjligheter för ännu mer komplexa matematiska modeller). Liksom titeln syftar på finns det också en möjlig koppling till psykologiskt destruktiva sidor och Freuds idéer kring dödsdriften (*death drive*). På samma sätt blir det tydligt i affischserien, att när vanliga politiska och ekonomiska uttryck såsom *Arms Length Principle* och *Ghost of Material Things* tas ur sitt sammanhang, tycks höra hemma i en obestämd värld av metaforer snarare än i en rationell, vetenskaplig diskurs.

Olivia Plender (London/Berlin)

På Rumänska kulturinstitutet visar Olivia Plender en videoinstallation med titeln *Bring Back Robin Hood* (2008). Filmen är en reseberättelse som rör sig fram och tillbaka i historien och beskriver konstnärens research kring *Kibbo Kift*-rörelsen. För att utreda metoderna och tillvägagångssätten som använts för att dokumentera, tolka och beskriva historiska händelser. Rörelsen bildades på 1920-talet när dess ledare John Hargrave lämnade scouterna. Den började som en vänster- och friluftsrörelse, men i och med 1930-talets ekonomiska kris radikaliserades till en politisk rörelse med namnet *The Green Shirt* med Hargrave som karismatisk ledare. Den uniformerade gruppen drev kampanjer för *Social Credit* – en numera helt avfärdad monetär reformteori. Videons cykliska berättarform utforskar hur ekonomiska kriser hela tiden återkommer i relation till nykolonialism och nationalistisk idealisering av det förgångna, det senare personifierade i karaktärer som Robin Hood.

På Konsthall C visar Plender affischer från serien *Aadieu Adieu Apa* (*Goodbye Goodbye Father*) (2009). Verket undersöker, på ett lekfullt sätt, frågor kring suveränitet i relation till finanssystem genom att lyfta fram till synes absurda men verkliga historiska händelser. Alltifrån ett försök att förbjuda alla kvinnor tillträde till offentliga museer, vilket följdes av ett angrepp av Mary Richardson på Velázquez målning *The Toilet of Venus* på Englands Nationalgalleri 1914 (som en del av suffragetternas militanta kamp för

kvinnlig frigörelse) till den brittiska regeringens nyliga användande av anti-terroristlagen för att beslagta isländska banktillgångar.

Katya Sander (Berlin)

Katya Sander är en konceptuell konstnär som arbetar med text, fotografi, teckning, arkitektur, interventioner och filmer som undersöker inflytandet av "det imaginära" på politiska frågor, vardagslivet och språk. För Sander är "det imaginära" inte bara personliga idéer utan också delade, kollektiva uttryck för och projektioner av vad som är möjligt och vad vi kan föreställa oss. Arkitektur, språk och deras betydelse för meningsproduktion och skapandet av gemenskapskänsla spelar därför en central roll. Sander utforskar hur sociala föreställningar skapas och hur de influerar våra handlingar och tankar. Skapandet av åskådaren i dagens samhälle – genom frågor som rör beskådande, önsknings, tilltal och projektion – intresserar henne. Som metod blandas fakta och verkliga handlingar med iscensättningar och fiktiva framställningar. Eller tvärtom, spelade handlingar och interventioner genomförs i vardagliga aktiviteter och verksamheter på allmogliga platser, ofta utanför konstrummet. På det sättet utforskar Sander relationerna mellan berättelse och verklighet, och ifrågasätter hur politisk subjektivitet uppstår. För utställningen utvecklar Sander ett nytt arbete i form av en föreläsning med titeln *How to* (2010), där Konsthall C och förorten Hökarängen som kontext är själva utgångspunkten. Performance *How to*, söndagen 16 maj på Konsthall C.

Goldin+Senneby (Stockholm)

Goldin+Sennebys arbete kommer inte att visas i Stockholmsversionen av *There Is No Alternative*, men de medverkar fortgående i projektet och de kommer att bidra till den slutliga publikationen. I den första varianten av utställningen på The Drawing Room i London och Hatton Gallery i Newcastle, visade de verket *Gone Offshore* (2008), vilket är en del av en pågående undersökning av ett offshore-företag registrerat på Bahamas under namnet *Headless Ltd*, det vill säga samma namn som George Batailles hemliga sällskap *Acéphale* (Headless) i 1930-talets Paris. Samtidigt som Goldin och Senneby utforskar hur den juridiska konstruktionen av offshoreindustrins finanscentra kan ses som performativa grepp för att fikionalisera plats och iscensätta osynlighet, förser de en författare i Spanien (som de aldrig träffat) med sina forskningsfynd. Verket som ursprungligen visades i utställningen är en intervju mellan Olivia Plender och John Barlow. Han skriver en roman i form av ett mördarmysterium grundat på deras undersökningar, i vilken han beskriver sin egen resa till Bahamas för att hitta *Headless Ltd*.

Michael Stevenson (Berlin)

Michael Stevensons arbete tar sin utgångspunkt i historia. Samtidigt som han lånar arkeologens eller forskarens metod, föreslår hans rekonstruktioner en mycket bredare allegorisk läsning - långt ifrån arkeologi och vetenskap. Varje projekt står i specifik relation till tid och plats, men tillsammans skulle de kunna ses som en kommentar på den komplexa relationen mellan fattigdom och rikedom. I filmen *Introduccion a la Teoria de la Probabilidad* (2008), som visas i utställningen, återförenar Stevenson en serie historiska händelser från 1979 i Panama under den invecklade perioden efter Torrijos-Carter-fördraget. Detta var överenskommelser som innebar ett återlämnande av kanalområdet till Panama, vilket understöddes av generalen Omar Torrijos, landets militära ledare vid denna tid. Själva historien är både tautologisk och högst osannolik.

Den utspelar sig på Contadora, en liten söderhavso nära Panama City. En lista på de personer som befinner sig där 1979 består av Irans avsatta Shah (då en av världens rikaste män) och hans familj, Manuel Antonio Noriega (lärling till Omar Torrijos och från 1983 till 1989 Panamas militära diktator) och Patrica Hearst (rik arvtagerska som kidnappades av SLA-gerillan och för att senare bli en av deras medlemmar). Filmen utgår från sergeanten José Jesús Martínezs – en nära vän och medhjälpare till Torrijos - personliga berättelse. Ett av hans många officiella uppdrag var som generalens livvakt. Han var också professor i filosofi och matematik (filmens titel är hämtad från en av hans texter). Filmen använder sannolikheten att något skall hända som ett alternativt sätt att bygga ett narrativ.

Mona Vatamanu & Florin Tudor (Bukarest)

Mona Vatamanu & Florin Tudor gör utgrävningar i ruinerna av sociala och politiska ögonblick i historien, där de ifrågasätter hur och vad vi bör komma ihåg och hur vi kan omdefiniera monumentalitet. På Rumänska kulturinstitutet visar de verket *Traiasca si infloreasca capitalismul!* (Länge leve och frodas kapitalismen!). För tjugo år sedan kunde "Traiasca si infloreasca socialismul!" (Länge leve och frodas socialismen!) ses överallt som slogan i Rumänien. När landet slog om till kapitalism på 90-talet, blev den akuta frågan för Rumäniens befolkning snarare *hur* man ska anpassa sig att leva i det nya politiska och ekonomiska systemet, än *om* man verkligen skulle tro på det – på samma sätt som under den tidigare socialismen. Med bytet av slogan till "Traiasca si infloreasca capitalismul!", kan verket läsas som en kritik av politiska ideologier men också som erfarenheter från konstnärernas personliga liv under två motsatta politiska system i samma land under en tidsperiod på cirka 30 år.